

گه‌مه‌ی کهره‌کان ... هه‌وایی‌کی گرنگ
بـ ساده‌کردنه‌وی نمايش شکـ
عو‌مه‌ر

شانەیی گه‌مه‌ی که‌ره‌کان ئێژانی ۲۶ و ۲۷/۴/۲۰۱۸ له که‌رکوک نمایش کرا، نووسین و ده‌ره‌ڤانی مه‌ریوان زه‌نگه‌نه و نواندنی تا‌ق ناسیح و دارا عه‌زه‌دین و گۆڤان عه‌دنن و عه‌لی نامیق کا‌سیروان و چڕ کامل و سوزان ئەحمەد و محەمەد عەبوالا و محەمەد سیروان و ئەحمەد باهیر بوو.

[illegible]

که ده ځای ځای کې سهرکه و تنی دهره ځای نهر ټو جړی کارکردنه یه مه به ست له و ه یه که له م چن د سا ځای کې تایی شان ځای که رکوکدا چن دین جړی کارکردنی جیاواز تا قیکرایه وه و کاری له سهر کرا و که مترین ئیش له سهر "ساده کردنه وهی نمایش" کرا ټو هوش له بهر ټه نجامدا د ځای کې ه ځای نه کایه وه که خریک بوو ب ځوون ځای دروست بڼه، به وهی شان ځای ته نها مو ځای کې مه ځایه کی دیاریکراوه و ته نها خودی شان ځای کاران ځایان بینهری کاره کانی ځایان و باز نهی بینینی نمایشه کان له شان ځای کاران ځایان زیاتر ت ځای نه پاه ځای، به م ه ځایه شه وه ځای ټره ی بینهر له ه ځایه کاند تا ده هات به ره و که مېوونه وهی زیاتر ده چوو. به ځایام ه هر دوو ټه زموونی "کاره که ره کان ټان ټینیه ټه هر خوارد ده که ن"ی نیهاد جامی و "که مه ی که ره کان"ی مریوان زه نکه نه خریکه ه ځای دی ه ځای دی ټو ته لیسمی پاوانکارییهی که ناو نراوه شان ځای ته نها ب ځای شان ځای کاران، کا ده کاته وه. ه ځای بهت مه به ست له "ساده کردنه وهی نمایش" ټو ه نیه که

کواځتی باځای هونهری دابگیرته خوارهوه و نمایش خاځی بکرتهوه له هه موو ستراکتوره ستاکییه کان، به ځکو به دیاریکراوی مه به ست له هه سترکردن به پځویستی ئه مځی بینهره له شان دا! که به بځوای من ئه مځ پځویسته دهره نهری کورد بهر له هر هه نځاوځ بځ پیشه سازی نمایش له خځی پیرسځ: بینهر چی له شان دهوځت؟ من ده توانم چی پځببه خشم؟ ئایا من به دیه نهری خواستی بینهری ئه مځم؟ وه ځامی ئه م پرسیاران ه ده یگه یه نځت بهو خاځهی که چ نمایش ځ بهرهم به نځ.

ځچیرځ..

ده بځ له ده سپځکدا پیرسین بځچی گه مه ی کهره کان بووه به ناو نیشانی ئه م شان گهرییه؟ به ځای من جځرځ له نا ځځکی له ناو نیشانی نمایش دا به دی ده کړځ به وهی که له سهر له بهری نمایشه که ته نها مځشکی "کهر" ځ بوونی هه یه و ځووداوه کان ئاځسته ده کات و بووه به میحوهری سهره کی ځووداوه کان، به ځام دهره نهر لځره دا ووشه ی کهر ځ ده کات و ده ی کات به کهره کان ئه مه بځ من مایه ی پرسیاره! یاخود به جځرځ له جځره کان هه سته کم دهره نهر مه حکوم بووه ووشه ی "گه مه" دابنځ بځ ئه وه ی پځشوخت به بینهران بځځ: ئمه ئاهه نځسازیا نه کارمان کردووه و من و ستا فه کم سهرقاځی گه مه یه کین ئه ویش هی کهره کا نه.

ځچیرځکی نمایشه که به گشتی باس له وه ده کات سهرځکی "کځمپانیا، دهوځت، ههرځم، حزب، ... هتد به هځی ځووداوځکه وه مځشکی له کار ده که وځت و ده سوپځوه نده که شی به فرمانی سهرځکی سهرځکه که یان بځیاځ ده دن مځشکی بځځځځ. دوا ی ئه وه ی که س ئاماده نابځ مځشکی خځی ببه خشځ به سهرځک، ناچار مځشکی "کهر" ځکی بځ داده نځن و مځشکه له کار که وتووه که ی ئه ویش ده خه نه سهر کهره که، ئیدی ئه و که سه به جه سته سهرځکه که ی پځشووه و به ئه قځیش کهرځکه. هځدی هځدی به ځاه ځنان کا برای به جه سته مرځف و مځشک کهر، ځاده هځننه وه له سهر هفتاره ئاساییه کانی سهرځک، تا دوا جار که سه که توشی موفا هقه ی زاتی ده بځت و مځشکه که داوا ده کات بیځگه ځننه وه سهر کهره که و له م میخنه ته ځزگاری بکه ن که ناو نراوه ژیا نی مرځف به ځام مځشکی سهرځک که له سهر کهره که دایه، ئاماده نیه بیځگه ځننه وه بځ سهر جه سته ی سهرځک و ده ځځ ژیا نی ئځستام وه ک کهرځک خځشتره له هی پځشوم که له سهر جه سته ی سهرځک ځ بووم. دوا جاریش له دادگایه کی ځووکه ش و لایه نگران ه ده سه ځاتدا، به پاره و باجی میلله ت بځیاری گه ځانه وه ی مځشکه کان بځ شوځنی خځیان دهرځت. له م نځوه نده دا ووځات توشی قه یران ده بځت و هه ژاری بځاو ده بځته وه و سهرجه م په یوه ندییه باو و

کامه یه تی و ئه خلاقیه کان تـ کده چن. دهره نهر که هر خـ یشی نوسهری
تـ کستی نمایشه که یه و ههست به وه ده کرـ ت که سوودی له چه ند تـ کستی کی
دیکه وه رگرتووه، زـر به ووردی کاری له سهر مه نزومه ی سهر کایه تی
ووـا تانی ژهـات و سیسته مه دیکتا تـرییه کان کردووه که چـن کـی
سیستمی ووـات، حیزب، ههرـم...هتد

ته نها له سهر بوونی یه کـ که سـک "سهر کـک" بنیاتنراووه و به
دوور که وتنه وه یان نه خـشکه وتنی ئه و که سه ش ته وای با به ته کان
ده شـوـن! بـیه زـرجار ده بینین خودی ئه و سهر کانه له دوا
وـستگه کانی ژیانیان، چـن له لایه ن ده سوپـ وه نده کانی خـیا نه وه بـ
ئامانجی تایبته و له پـناو تـکنه چوونی سیسته مه دیکتا تـرییه که ی
خـیان، ده کرـن به گاـته جا، که مایه ی ئه و په ی به زه ییه و به
چه ندین شـوازی قـزه ون، نیشانی هـعیه ت دهرـنه وه و پـیان دهـن:
ئه ها هـشتا سهر کـ ههر ماوه و هه یمه نه ی ئه و ههر به سهر ووـات و
هـعیه ته وه هه یه. جگه له وه ش دهره نهر ته ئکیدى له سهر ئه وه
کرد به وه که له م جـره سیسته مانه ی حوکمـانیدا هیچ که سـکی به ئهرکی
خـی ههـناس و دامه زراوه یه کی گرنگی وه ک دادگا له هه موو به ها کانی
خـی داده ماـر و ده بـته ده زگایه ک بـ ناعه داله تی ئاـزکردنی
زیاتری دـخه کان. جگه له وه ش له دروسبوونی ئه م دـخه شدا له شکر کـ
دامه زراوه ی اگه یانندی بـباک و ناپیشه یی و موزه یه ف ههـده تـقن و
ئیدی کاری ئه وان ته نها بـاوکردنه وه ی فاشیه ت و ژه هری دوو به ره کی و
در و قه به کردنی با به ته لاهه کیانه. به کورتی له گهـه لاوژه یه کی بـ
ئامانج زیاتر شتـکیان نیه بـ ووتن. □

لـره وه ده گه یه نه ئه و باوهـه ی که دهره نهر زیره کانه کاری له سهر
با به تگهـلـک کردووه که ئـستا به وونی له کامهـگای کوردیدا
بوونیان هه یه وه نه خـشکه وتنی سهر که کان و به کارهـنـانـیان له لایه ن
خانه واده و حزه کانه وه بـ مهرامی زـر تایبته و بوونی ده یان
دامه زراوه ی اگه یانندی بـکهـکی زـربـ که ته نها کاریان بریتیه
له شـوانندی چـژی بینه ر و دروستکردنی رق و که راهیه ت و داماـراوی
دادگا کان له دادگه ری و عدالت و دروستکردنی ده یان قه یران بـ
سهرقاـکردنی هـعیه ت و ... هتد. دهره نهر پـمان دهـت له سیسته مه
ئیه تیدادیه کانه دا سهر کـ و خانه واده که ی خـیان به پارـزه ر و
بره وپـده ری هه موو بوونه وه ره کان ده زانن و ئه وان خاوه نی شه رعیه تی
بهـوه بردنی ووـاتن. به نه مان و دوور که وتنه وه ی سهر کـ له
گـهـپانه که دا ته وای ژیا نی ره عیه ت ده که وـته بهر مه ترسی
له ناوچوونه وه. ههروه ک مهربوان زه نگه نه پـیگوتین که مرـقایه تی له

ژيان ځكدايه كه تهنانت ټاه ټانيش تهمه نناي ناكهن و هسوودي
پټنابهن هڼده چوت و پټ له نهنگي و چهرمه سهری و ناعه داله تيه.

نواندن

ټوهك پټشتر ټاماژهم پټكرد "گهمه كهرهكان" به گشتي ځي له شان ټي
ټاهه نكسازي ساغكرد بووه و له چهند شو ټنځكدا ههوي دها بگاته
سنوره كاني شان ټي داستاني برتټد برشت و هكيزه بڼه هتيه كاني
ټهو ټا ټاسته يهش بخاته چوارچټوهي نمايشه وه، به تايهت كار كردن
له سهر چه مكي نام ټوون به هه موو ټاسته كاني نام ټووني ټه كتر له گه
خود و ټه كتراني تر و ديكټر و تهواوي پټدراوه كاني ديكه سهر
سته يچ و كار كردن له سهر دروستكردني ناوبټي كورت و درټر له كاتي
نمايشدا و ټكشكاندني ديوازي چواره م به تايهت كاتي ههوا ټي
رووداوه كهي سهر ټك راده گه يه نرټ رټنامه نوسهكان له پشتي
بينه رانه وه دټن و دوواتر ده چنه وه سهر سته يچ ټم ته كنيكانه له
چهند شو ټنځكي ديكهش به ووردي كاريان له سهر كرابوو، بټي كار كردني
ټه كتر له سهر ټهو دوو شټوازه توانا و سهليقه يه كي زياد له
پټويستي دهوټ و رهنگه ټه كتراني ټاسايي كه متر ببتوانن بڼه
ټايق ټه يه كي كاريگر و بينراو له م جټره نمايشانه دا، له بهر ټه وه
به راي م نواندن به گشتي له "گهمه كهرهكان" دا له ټاستټكي باټا دا
بووه و هه مووان به يه كه وه تواني بوويان جټر ټك له هه ماهه ننگي و
هاټم ټنيهت بخوټقټنن و زياتر ځيان وهك مه نزومه يه كي ټكمه ي
ټه دائي ده ر بخهن و كه متر بوار به بينر بدن كه ههوا ټي
جيا كرده وه ټاستي ټه كترهكان بدات بټ ټاسته كاني "سهره كي و لوه كي
كټمبارس و ...هتد".

بهام به گشتی تارق ناسح له رښی سهرک و دارا عهزه دین له رښی راوژکار و سوزان ئه حمده له رښی هاوسه ری سهرکدا ب من مایه سهرنج و تښامان بوون. که ئه مجاره یان جیاوازتر له هه موو ده رکه وتنه کانی پښوویان ده رکه وتن، به راستی من بهو نواندنه یان شک بووم که توانیویانه بهو راده یه ک دابان دروست بکن له تهک ته و او ی ئه و رښانه ی که پښتر بینویانه دیاره ئه مهش بښک ئه گه ښته وه ب هه و ښی نه ب او ه ی ځ یان ب دروست کردنی ئه و که له نه له گه ئه زموونه کانی پښوویاندا و گه ان و پشکنینه کانی خودی ئه کتر به ده ر له نام ژگار ییه کانی ده ره ښهر به دوا ی چوارچ او ه ی گشتی کاره کتر دا. هه روهک ناشکر هه و و رښی ئه کترانی دیکه ی نمایشه که نادیده بگیری، به پښه وانه وه هه مووان له ئاستی ځ یانه وه هه و ښی ته و او کردنی و ښی نمایشه که یان ده دا تا ئه وه ی که دوا جار ئامانجه که یان پکا و ئه و و ښه ته و او ه یان به پښمان به خشی که پښویست بوو بیگه یه نن.

به کاره ښانی ته کنیکی سته پ کارد له نمایشی "گه مه ی که ره کان" دا ز به ووردی و مه دروسی کاری له سهر کرابوو که ئه گهر بهاتایه و رووناکی هاوکار بووایه ئه و بښک ده بووه یه کک له کده سهره کییه کانی سهرکه وتنی نمایش.

نمایشه که له رووی ئیقاعیشه وه له ئاستی کی ز با ادا بوو به وه ی زیاتر له جارک هه موو ئه کتره کان که ژماره یان ښ که سه له سهر ته خته ی شان ښه بوون و پکا ا ئه و م تیغه یان ده نه خشانده که نمایش پښویستی بوو و هه مووان پکا هه وه ئیقاعی جهماعی ئیشه که یان ده خو ښقاند. ئه مه جگه له به کاره ښانی چه ندین سرود و گډ رانی و ککا ا که ه ښنده ی تر سه لیکه و وورده کاری ده ره ښهر و ستافه که ی ده خسته وو له راگرتنی ئیقاع و با ښانسی گشتی نمایش.

کارکردن له سهر چه مکی ک میدیا یه ککی تر بوو له خا ه ئیجا بییه کانی ئه م نمایشه و ده ره ښهر توانی بووی زیره کانه و ز ښه کادیمیانه کار له سهر ئه و ښه وازه بکات و دوور بکه و ښته وه له سوخریه ت و ته هریج و به مانای ووشه کار له سهر ک میدیای هادف و ئامانجدار بکات و له رښه یه وه به بینهران بښ: ئه وه به چی پښه که نن؟ ئه وه ژپانی ځ تانه که ئه ستا تیدا ده ژپن و هه ست به ځ تان ناکهن.

خا ه لاوازه کانی نمایش

له بهر ئه وه ی ئه مه له کوردستاندا کار ده که ین و شان ښ پیشه مه ندی نیه و ته نها ئاره زوویه کی زاتییه بیه هه میشه کمه ښک خا ی لاواز بهر کی نمایشه کانمان ده گرن، که ره نگه به ښکیان په یوه ندیان به

خودی ئاگایى دهره-نهره وه هه-ب-ت و به-ش-كى ديكه-شان بارود-خ و نا-پیشه-يیبوونى شان-كه مان ب-مانى ده-خو-ق-ن-ت. ب-يه نمايشى "گه-مهى كه-ره-كان" يش به-دهر نيه له-م با-به-ته و له-دى ئ-مه-دا وهك هه-سه-نگ-نهر-كى نمايش چه-ند خا-كى لاوازی نمايش به-ديده-كر-ت كه دا-به-ش ده-ب-ته سهر هه-ردوو ئاسته-كهى سه-ره-وه كه باسمان كرد. ك-شهى سه-ره-كى ئهم نمايشه و ز-ربهى ئهو نمايشانهى كه له ه-كى چالاكى قوتا-بخانه-كانى كه-ركوك پ-شكه-ش ده-كر-ن بریتيه له رووناكى، كه ز-رجار دهره-نهر ناچار ده-ب-ت ته-واوى روئىاى خ-ى ب- رووناكى نمايشه-كهى بگ-ت له-به-ر ئه-وهى ئام-ره-كانى ئهم ه-كه ز-ر ز-ر له ئاست-كى خراپ دان. له "گه-مهى كه-ره-كان" يش رووناكى نهك ياریده-دهرى كرده-كانى ترى نمايش نه-بوو، به-كو ز-رجار له ئاستى كرده-كانى ترى وهك نواندن و دهره-نانه-نیشى ده-ه-نايه خواره-وه و ههچكات نه-یده-توانى ئه-تم-سف-رى ديمه-نه-كان و ته-نانه-ت نمايشيش بخو-ق-ن-ت، به-تا-يه-تى له هه-رس ديمه-نى ژوورى نوستنى سه-ر-ك و ئ-فيسه-كهى و دادگا-كه-شدا.

يه-ك-كى ديكه له خا-ه لاوازه-كانى نمايش، ديمه-نى خه-وتنى سه-ر-ك بوو له سه-ره-تاى نمايشه-كه-دا كه ز-ر ساده بوو و په-له-په-لى پ-وه ده-بينرا، ده-كرا ووردتر كارى له-سه-ر بكرايه و ئاستى هونه-رى به-رزتر بكرايه ته-وه له-وهى كه هه-يه.

هه-روهك به-كاره-نانهى ته-كنيكى ته-له-فزي-نه-كان به-راى من زياد له پ-ويست دوو-باره كرايه-وه به-ج-ر-ك له جاره-كانى ك-تايدا پ-ش ئه-وهى ده-ربكه-ون بينهر پ-شبينى ده-ركه-وتن و قسه-كانيانى ده-كرد كه ئه-مه-ش به خا-كى ن-گه-تيفى پر-سهى دهره-نانه-ه-ژمار ده-كر-ت، كه ته-كنيك و جوو-ه-كان ب- بينهر سوپرايز نه-بن و پ-شوه-خته ئاشكرا-بن. ياخود ده-كرا دهره-نهر ش-وازی به-كاره-نانه-كانيان بگ-ت، واتا هه-موو ده-ركه-وتنه-كان هه-ر تيفى نه-بن به-كو جار-ك ب-ژه-رى رادى-ه-ه-وا-ه-كان را-بگه-يه-ن-ت، جار-ك په-يامن-ر-ك روودا-وه-كان بگواز-ته-وه و ... هتد. من ئيشكاليه-ت-كى زه-قتر له-وانهى پ-شوو له "گه-مهى كه-ره-كان" دا ده-بينم ئه-ويش بریتيه له بوونى ته-له-فزي-ن وهك ئامراز-كى گه-ياندن و جارچى به هه-مان ش-وه وهك ئامراز-كى گه-ياندن، كه بوونى ئهم دووانه له يهك كاتدا دوو-فاقيه-ت-ك د-ن-ته كايه-وه كه پ-ويست بوو دهره-نهر به ووردتر هه-سه-نگا-ندنى ب- بكات. چونكه ئهم دوو ئامرازه ته-نانه-ت له رووى زه-مه-نیشه-وه ز-ر له يه-كتر دوورن و له رووى بونيادیشه-وه جيا-وازيه-كى ز-ر له ن-وانيا-ندا هه-يه.

ئهم نمايشه به-گشتى ك-شهى كاتى هه-بوو كه هه-ند-ك جار بينهر هه-ستى به دوو-باره-بوونه-وه و زيادى ديمه-نه-كان ده-كرد، كه ده-كرا چ-تر

بکرانهوه و له زهमे نکی کورتتر له سهعاتک و سی دهقیقه دا تهواوی
رووداوه کانمان بې بڅه نه وو، ئم حاتهش له چند دیمه نځدا
هستی پده کړا، به تایبه تی له دیمه نی سره تای نمایشه که و دیمه نی
شوه ئاهه نځه کی ما ی سرک و دیمه نی دادگاهش که که وتبووه
ک تایی نمایشه که و زیاد له پوښت در ژکرا بووه وه، هروها دیمه نی
ساتی موفارقه زاتیه کی سرک، کات سیری تیغی دهکات و وورد
وورد شته کانی دهوړوبه ری بې روون ده بتهوه لره دا ده رکه وتنه وه
ب ژره کان تاراده یه ک زیاد بوون به به ځه کی نه وهی ده رکه وتنی نه و
ب ژهرانه هیچ خزمه تکی به دیمه نه که و کرداری به ه شها تنه وهی سرک
نه کرد و دیمه نی دواتر و به ه شها تنه وه کی سرک ته نها له سر
بینی و نهی شه ه کانی م ژووی مر قایه تی بنیاتنرا بوو، له بهر نه وه
به رای من هیچکات ناب ده ره نهر به به بینر هست به
دووباره بوونه وهی دیمه ن و در ژکردنه وهی نا پوښت بکات و ل نه گه ت
به تهواوی له دیمه نه کان تر ب ت، به پچه وانوه ده ب و ابکات بینر
همیشه به تامه زر یه وه دیمه نه کان به ج به ت.